

Botaniska Sällskapet i Stockholm

Yttrande med anledning av remiss om inrättande av Brandalsunds naturreservat i Södertälje kommun, Stockholms län (Miljönämnden, Södertälje kommun; Dnr: 2015-85).

Botaniska Sällskapet i Stockholm har erbjudits möjlighet att lämna yttrande över förslaget att inrätta Brandalsunds naturreservat. Ett av Sällskapets ändamål är att främja bevarandet av Sörmlands växtvärld. Sällskapet välkomnar därför med stor uppskattning detta initiativ från kommunens sida. Strandängarna, hagmarkerna, havsvikarna och närliggande skogsområden vid Brandalsund har mycket stort skyddsvärde ur botaniskt perspektiv. Det är biotoper som minskar drastiskt i det sörmländska landskapet.

Det underlag som föreligger är gediget och beskriver mycket väl skälen till att inrätta naturreservatet. Det är en stor fördel att naturskyddsvärden och kulturmiljövärden i hög grad sammanfaller i just detta område. Det har dessutom stor betydelse för friluftslivet både på land och vatten. Inte minst ger förslaget möjlighet att säkra en grön korridor utmed strandlinjen från naturreservatet vid Öbacken och vidare mot naturreservatet vid Farstanäs.

Sällskapet stöder helt att nu föreslagna områden skyddas, vilket innebär bevarande av högklassig hagmark, strandängar och skogsmark, med ett flertal nyckelbiotoper för såväl kärlväxter och svampar, som insekter och fåglar, och anmärkningsvärt artrik kärlväxtflora, trots att området är kalkfattigt.

Men för att på lång sikt säkerställa bevarandet av ett par av de enligt förslaget skyddsvärda biotoperna föreslår vi att reservatsområdet utvidgas till det som var föremål för ställningstagande 2011. Vi pekar också på vissa botaniska värden i området som vi menar särskilt bör uppmärksammas, samt framför några synpunkter avseende skötselplanen.

Kärlväxtfloran

Markerna i östra delen av det föreslagna naturreservatet utgörs huvudsakligen av hagmarker och strandängar som under mycket lång tid betats. Floran rymmer därför många arter som är konkurrenssvaga i igenväxande miljöer, inte minst sådana arter som gynnas av den uppluckring av markytan som blir följden av betesdjurens tramp. Flera av växterna finns i stora bestånd och är dessutom mycket vackra, som till exempel backtrift, backtimjan, brudbröd, backnejlika, kustarun och vårvicker. Dessutom finns andra relativt ovanliga arter inom stora

delar av området, som vitknavel, vårarv, källört, rödsyra, vildlin och vårveronika. På stranden mot Vaskhusviken växer bland annat strandråg, strandaster, blåmålla, strandkrypa och ormtunga.

Vid den inventering som Hans Rydberg genomförde i maj och juni 2011 registrerades flera sällsynta maskrosor, bland annat första fyndet i Sörmland av näbbmaskros. Inom gruppen sandmaskrosor noterades nio arter, bland annat hedmaskros (första fyndet i Sörmland) och pyttemaskros. Vid samma inventering gjordes också fynd av ovanliga arter som trubbdagkåpa och desmeknopp, den senare en konkurrenssvag art som växer i mullrik jord på sluttande berghällar eller som i detta fall i fuktig alskog. Inom området finns flera andra arter som minskar stadigt i stora delar av Sörmland, som till exempel smultronklöver, vårklynne, östersjömaskros och dvärgsäv.

Rödlistade kärlväxter

Remissens uppräknings av rödlistade arter i området är ofullständig. En av de sandmaskrosor som hittades vid inventeringen 2011 – pyttemaskros *Taraxacum microlobum* – togs in i Rödlistan 2015 som akut hotad (=CR) och den har därmed högsta skyddsvärdet. I Artportalen finns pyttemaskrosen rapporterad från området även i maj 2013 (av Hans Rydberg).

Omfattning av naturreservatet

Sällskapet anser att skyddet för ett par av de speciella biotoperna blir starkare om naturreservatet även innefattar området inom norra delen av Norrviken samt området runt Tegeltorp och därifrån västerut efter skogskanten. Vi vill framhålla fyra skäl för att ge reservatet denna omfattning:

1. Norrviken anges i förslaget som särskilt skyddsvärd för sin värdefulla vattenväxtflora. Vid en eventuell exploatering av den norra delen av stranden finns en uppenbar risk för påverkan av vattenkvalitet och näringsinnehåll även i resten av viken. För att skydda vattenväxtfloran är det därför angeläget att hela viken ingår i reservatsområdet.
2. Sumpskogsområdet i västra delen av viken utgör en viktig nyckelbiotop. En halvering av dess omfång ökar drastiskt risken för ogynnsamma förändringar, som snabbt kan minska områdets biologiska mångfald och urholka dess karaktär och värde.
3. Skogsbrynet utefter vägen mot Tegeltorp utgörs till stora delar av sandig mark med hög förekomst av gamla tallar och har högt skyddsvärde enligt Skogsstyrelsen. Inom detta område finns möjlighet att särskilt bevara den solexponerade, sandiga miljön med stora gamla träd, som enligt förslaget är mycket värdefull för vissa växter och i synnerhet en mycket viktig

biotop för ett stort antal insekter, som i övrigt minskar i kommunen och länet. Vid en rekognoscering genomförd av två av föreningens medlemmar i oktober 2015 noterades särskilt förekomst av ett flertal mycket grova tallar med dubbla stammar.

4. Vid utvidgning av reservatet inom detta område finns också möjlighet att anlägga en alternativ parkeringsplats, vilket avlastar parkeringsplatser närmare strandområdet.

Skötselplaner

De skötselplaner som redovisas i förslaget är i huvudsak väl anpassade till de respektive biotopernas karaktär och behov av hävd, men i några fall ser vi behov av förtydliganden eller kompletteringar.

Det kan till exempel finnas fördelar med viss växling av betetrycket genom att ha alternativa fällor olika år. Det kan också vara värt att avgränsa de mest frekventerade badplatserna från bete överhuvudtaget, slitaget från såväl mänskliga som andra besökare (gäss) är sannolikt tillräckligt för att bevara florán. Dessutom är det mycket angeläget att helt eliminera den starkt invasiva vresrosen, som finns i området vid badstranden. Vi vill påminna om de synpunkter på skötselåtgärder som lämnades av Hans Rydberg i samband med inventeringen 2011, och rekommenderar att dessa beaktas vid upprättandet av skötselplanerna.

Skötseln av det utvidgade området väster om Tegeltorp bör i stort följa riktlinjerna för det sydvästra skogsområdet (skötselområde 2), eftersom området sannolikt inte blir utsatt för bete. Det innebär att vid behov röja runt solexponerade tallar och ädellövträd.

Stockholm 27 november 2015

Magdalena Agestam
Ordförande

Sällskapets kontaktperson i detta ärende:
Rolf Wahlström
Vårvägen 1
152 70 Södertälje